С Т А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Дисертационен труд „ЗАЩИТА НА ЗАЛОГОДАТЕЛЯ ПРИ НЕЗАКОНОСЪОБРАЗНО ПРИСТЪПВАНЕ КЪМ ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА ОСОБЕНИТЕ ЗАЛОЗИ“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в научна специалност: „Търговско/стопанско право“, област на висше образование: шифър 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: шифър 3.6. „Право“ на Емил Костадинов Лукаев, редовен докторант към Секция „Гражданскоправни науки“ ИДП - БАН

Научен ръководител:

доц. д-р Николай Колев

от

проф. д-р Силви Василев Чернев,

професор по гражданско-процесуално право в ПУ „Паисий Хилендарски“ и Бургаски свободен университет

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Настоящото становище е изготвено с оглед защитата на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.6. Право, Докторска програма: Търговско/стопанско право от Емил Костадинов Лукаев – редовен докторант в Секция Гражданскоправни науки към Института за правни науки – Българска академия на науките

Процедурата е започната на основание чл. 3 и 4 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 30, 31 и 32 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ППЗРАДРБ) и съответните текстове от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при Българска академия на науките (ПУРПНСЗАД).

Определен съм за член на научното жури със Заповед № РД 09-120/23.12.2025 г. на Директора на ИДП- БАН.

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПУРПНСЗАД на ИДП-БАН.

Процедурата е коректно спазена.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ТРУД

1. Обща характеристика

1.2. Дисертационният труд е посветен на специална проблематика, породена от въвеждането на Закона за особените залози през 1996 г. – закон, който рязко увеличи възможностите за материалноправни обезпечения, а с това – и разшири възможностите за успешно кредитиране. Законът е сложен, поставя множество тежки въпроси. Сред тях се откроява предвидената възможност кредиторът по вземане, обезпечено с особен залог, да започва принудително изпълнение в случай на неизпълнение от страна на длъжника. Следва да се отбележи, че сред действащата уредба този закон предвижда единствен случай на частно принудително изпълнение – такова, осъществявано от самия заложен кредитор.[1] Изпълнението по ГПК често се обозначава като „частно“, но в случая терминът „частно“ (т.е., партикуларно) се противопоставя на „универсално“ (несъстоятелността). На изпълнението по ГПК не се придава характер на частно, дори в случаите когато то се осъществява от „частни съдебни изпълнители“. Последните са частни лица, на които е възложено със закон упражняването на публичната функция по реализиране на неизпълнени задължения.

Независимо от многобройните изменения на уредбата по ЗОЗ и съответната обилна съдебна практика, не би могло да се твърди, че проблемите са ясно и безпротиворечиво разрешени. Това прави

[1] Доколкото ми е известно съществува Наредба № 35/1997 г., която предвижда възможност за осъществяване на принудително изпълнение от страна на банките, което също е частно правно по своя характер. Също така ми е известно, че банките ползват основно ЗОЗ. В допълнение, законът, на основание който въпросната наредба е издадена (Закон за банките) е отменен, с което по мое мнение, наредбата е загубила характера си на нормативен акт.

обсъждания труд полезен както за по-нататъшно теоретично осветляване на проблемите, така и за развитието на практиката.

1.2. Работата е в обем на 200 страници (към които следва да се причислят съдържанието, индекса на използваните съкращения и библиографската справка).

Структурата й типична за монографичен труд: състои се от Въведение, четири глави и Заключение.

1.2.1. Във Въведението (стр. 7 – 20) се прави опит за обобщаване на проблематиката, свързана с темата в нейната сложност и развитие – както на нормативно ниво, така и в съдебната практика. Описват се обектът и предметът; целите и задачите на изследването, използваните методи.

1.2.2. Глава Първа е озаглавена: Историческо развитие на особения залог. Правна същност на заложното право и обезпеченото вземане. Характеристика на договора за особен залог (стр. 23 – 90).

Първият параграф представлява справка за историческото развитие (в римското и българското право) и съдържа сравнителноправен обзор на уредбата на особения залог в някои съвременни законодателства. В последната част на параграфа се проследяват основните моменти на уредбата след изменението й през 2016 г. и се прави обобщение.

Вторият раздел е посветен на правната същност на заложното право и характеристика на обезпеченото вземане.

За изясняване на същността на заложното право авторът си служи със съпоставка между особения и реалния залог от една страна, и между особения залог и обезпеченията по ЗДФОПН (Закон за договорите за финансово обезпечение и приключващо нетиране).

Следващата част е посветена на имуществата, които могат да служат като залог от този вид.

Третият параграф се занимава с правната характеристика на договора за особен залог и неговото учредяване. Описват се страните по договора и техните съответни права и задължения.

Параграфът завършва с изследване на фактическия състав на учредяване на договора за особен залог, а така също и с особено важната проблематика на неговата противопоставимост и следващата от това поредност при евентуално сключване на повече от един договор за залог върху едно и също имущество.

1.2.3. Глава Втора – Упражняване на заложното право и пристъпване към изпълнение по реда на ЗОЗ. Изпълнение върху отделни видове заложено имущество (стр. 91 – 112).

В тази глава последователно се описват предпоставките за пристъпване към изпълнение (изискуемост на обезпеченото вземане); активната легитимация по отношение на заложния кредитор. Специално внимание е отделено на вписването на пристъпване към изпълнение и неговите правни последици.

Съществена част от изложението е посветена на особеностите на изпълнение върху различни видове заложено имущество (движими вещи, вземания, дружествен дял, търговско предприятие, а така също и върху права, свързани с обекти на интелектуална собственост. Съдържа се и изложение относно изпълнение върху безналични ценни книжа и дялове на колективни инвестиционни схеми.

1.2.4. Глава Трета е озаглавена: Материалноправни гаранции – съпоставка между залогодателя и заложния кредитор

Авторът започва изложението с правна характеристика на правното положение на залогодателя (такова поне е заглавието на раздела). В този раздел се разглежда концепцията за дължимата грижа (за запазване на заложеното имущество от страна на залогодателя, при когото това имущество остава), обявяване на продажбата на

заложеното имущество (ако залогодателят пристъпи към продаване на това имущество). След това се отива към правната фигура на депозитаря, продажбата от частен съдебен изпълнител, управител на търговско предприятие (когато такова е обект на изпълнение) и най-сетне – погасяване на дълга. Трудно ми е да установя дълбока връзка на обсъжданата проблематика (която по себе си е важна) само с правното положение на залогодателя. Само по себе си изложението е смислено.

В следващия раздел се разглежда правното положение на заложния кредитор. Най-напред се описва формата на изискуемите съгласия от заложния кредитор (наблюдаваме все по-агресивно нахлуване на всевъзможни нотариални заверки). Следва част, посветена на вписването на особения залог срещу последващ приобретател. Третира се и особено важният въпрос относно сделките на разпореждане със заложеното имущество (преди и след започване на изпълнението).[2]

Относително кратка е частта от изложението, в което се разглежда конкуренцията на изпълнения по ГПК, ДОПК и ТЗ при открито производство по несъстоятелност.

До края на раздела се разглеждат последователно проблеми, свързани с конкуренция на заложни права, вписвания на последващ залог върху едно и също имущество и мерки на принуда.

Последният раздел съдържа мисли на автора, породени от съпоставката на правното положение на залогодателя и заложния кредитор, включително след въвеждането на засилена защита на кредитора с реформата от 2016 г..

---

[2] В това отношение съм изразил рязко отрицателното си отношение по този въпрос още при работата върху първоначалната версия на закона. За справка – чл. 217 НК предвижда престъпен фактически състав при разпореждане със заложено имущество. След 2016 г. като че ли уредбата е леко подобрена

1.2.5. Последната глава (Четвърта) посветена на възможните процесуалноправни средства за защита на залогодателя при незаконосъобразно пристъпване към изпълнение (стр. 157 – 187).

Всъщност в тази глава (и предходната глава Трета) се разглеждат възможностите за защита срещу незаконосъобразно пристъпване[3] към изпълнение.

Последователно авторът разглежда възможностите за оспорване на вземането или на заложното право; възможността за спиране вписването и защита по чл. 536 ГПК (това следва от разбирането на автора, че вписването представлява охранителен акт); налагане на обезпечителни мерки, като се позовава на обилна и същевременно противоречива съдебна практика. Изследва и оспорване разпределението относно суми, получени от продажба на имущество. Най сетне се изследват и възможностите за последващо компенсаторно обезщетение (в случай на твърдяно незаконосъобразно изпълнение по реда на ЗОЗ от страна на заложния кредитор).

1.2.6. Работата завършва с кратко заключение (стр. 188-193).

В заключението се обобщават резултатите от научното изследване и се формулират предложения de lege ferenda, а така също и предложения за евентуално постигане на положителни резултати посредством тълкувателна практика на ВКС.

2. Положителни страни на представения труд:

2.1. Както беше посочено, сложността на материята, относително скорошното изменение на уредбата и наличието на противоречива съдебна практика, правят избора на темата успешен.

---

[3] Всъщност се разглеждат проблеми, свързани не само с незаконосъобразно „пристъпване към изпълнение“, а изобщо незаконосъобразно изпълнение

2.2. Успешно е и изпълнението. От изложението се установява висока степен на правна грамотност – не само в конкретната област на търговското право, но и сериозни познания по общо гражданско право и процес.

2.3. Заслужава внимание опитът на автора да се обърне внимание върху някаква степен на равновесие между правното положение на заложния кредитор (независимо от обективната необходимост от такова равновесие – самото изложение допуска наличието на съществени различия).

2.4. Впечатляващ е научният апарат – 37 учебници и монографии плюс 49 статии на български език, а така също и 10 източника на латиница. Използвани са и множество български съдебни акта (конкретни решения, тълкувателни решения и т.н.). Направени са 229 бележки под линия, някои от които имат и съдържателно-обяснителен характер.

2.5. Като приносни моменти биха могли да се окачествят следните:

2.5.1. Като цяло разглежданият труд представлява сериозно и полезна цялостно изследване на материята. Авторът обръща внимание на положението, че дори и след изменението от 2016 г. уредбата остава несъвършена, особено в частта, с която се уреждат процесуалните средства за защита на залогодателите. Оставам впечатление, че съществена част от загрижеността на автора и неговата лична позиция се наблюдават именно в тази посока.

2.5.2. На практика цялата глава Трета е посветена на изследването в разликите между правното положение на заложния кредитор и заложния длъжник, като изводът от изследването е, че едната страна по изпълнението има „доминиращо“ положение спрямо

другата.[4] Идеята на автора е изразена и в т. 5 от описанието на приносните моменти в Автореферата на работата.

Намирам, че поставянето на проблема само по себе си е положително, тъй като е от порядък да предизвика дискусия (независимо от моето скептично отношение към повишаване защитата на заложните длъжници).

2.5.3. Приносен характер (включително чрез поставяне на съответните въпроси на дневен рад) имат редица от направените в дисертационния труд предложения de lege ferenda:

Съществените сред тях са предлаганите възможности за спиране на изпълнението било при търсене на обезпечение по чл. 36 ЗОЗ във връзка с евентуално предявяване на бъдещ иск или искане за спиране на производството по ЗОЗ по смисъла на чл. 536, ал. 3 ГПК. Отново подчертавам, че приносът се изразява във факта, че предлаганите изменения на уредбата (доста спорни сами по себе си) са годни да породят сериозна дискусия по проблемите (което е и една от основните цели на научното изследване).

2.5.4. Приносен характери има изложението относно пристъпването към изпълнение към различни видове заложено имущество (стр. 102 и сл.) – следва да се държи сметка, че в тази част законодателната уредба е до голяма степен неудачна.[5]

---

[4] Моята позиция по въпроса за максималното осигуряване на права на длъжниците е, че прекомерната защита на длъжниците води до масови злоупотреби и висока степен на неефективност на изпълнителния процес по ГПК като цяло. В конкретния случай именно предвидената от ЗОЗ възможност кредиторът да използва режим, който преодолява тези недостатъци на изпълнителното право, е именно опит да се преодолее този сериозен недостатък. Ще си позволя да цитирам (по памет) написано от проф. Ж. Сталев в някое от по-ранните издания на учебника по граждански процес: След 9-ти септември беше приет нов гражданскопроцесуален закон – за защита на труженика-длъжник срещу експлоататора – кредитор. За никого не е тайна, че на днешно време експлоататорите са големите длъжници – виж фалитите на банките и кой се е облагодетелствал от това за сметка на милионите обикновени кредитори на тези банки, голяма част от които загубиха вложените от тях средства.

[5] В тази насока при бъдеща редакция на труда авторът би могъл да се ползва от монографичния труда на Кузманова, Десислава, изд. Сиела, 2024 г., Изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговски предприятия

2.5.5. Има и редица предложения с практично-приложен характер, които са полезни.

3. Към труда биха могли да се отправят някои препоръки, особено при опит за публикуването му.

3.1. Авторът би следвало внимателно да прегледа заглавията – констатирах, че на редица места заглавието не отговаря на съдържанието на съответната част от изложението – напр. на пар. Първи на глава Първа; виж особено т. 5 на глава Четвърта и др.

3.2. Би било полезно към труда да се прикачи индекс на използваната съдебна практика.[6]

4. В представената професионална биография докторантът не е посочил нищо друго освен произведенията, с които участва в настоящия конкурс.

5. В приложената автобиографична справка са посочени 6 публикации, четири от които са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Авторът е приложил и подробни резюмета на публикациите, свързани с темата.

6. Няма данни за плагиатство.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От казаното би могло да се заключи, че представеният дисертационен труд отговаря на утвърдилите се критерии в

[6] Няма да е лошо при представяне на трудовете си авторите да поставят номера пред заглавията на използваните произведения. За четящите (на които се налага да посочат цифри) се налага да броят, като точното отразяване не винаги е гарантирано

практиката по прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагането на този закон и на специалните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при Българска академия на науките (ПУРПНСЗАД).

Работата е посветена на сложна и практически значима материя и самата тя като цяло представлява принос. Демонстрира, че Емил Костадинов Лукаев притежава сериозни теоретични знания в областта на търговското (всъщност гражданското право като цяло), а така също и в областта на процесуалното право. Очевидна е способността му за очертаване на проблеми и за извършване на сериозен научен и научно-пректически анализ.

Това ми дава основание да дам положителна оценка на качествата на рецензирания труд и на докторанта, и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен доктор в научна специалност: „Търговско/стопанско право“, област на висше образование: шифър 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: шифър 3.6. „Право“ на Емил Костадинов Лукаев, редовен докторант към Секция „Гражданскоправни науки“ ИДП - БАН.

04.02.2026 г.

Изготвил становището:
проф. д-р Силви Чернев

OPINION

RE: Dissertation entitled "Protection of the Pledgor in Case of Unlawful Commencement of Enforcement under the Special Pledges Act" submitted for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Commercial / Business Law", field of higher education code 3 "Social, Economic and Legal Sciences", professional field code 3.6 "Law", by Emil Kostadinov Lukaev, full-time PhD candidate at the Civil Law Section, Institute for the State and the Law – Bulgarian Academy of Sciences

Academic Supervisor:

Assoc. Prof. Dr. Nikolay Kolev

by

Prof. Dr. Silvi Vasilev Chernev,

Professor of Civil Procedure Law at Paisii Hilendarski University of Plovdiv and Burgas Free University

DEAR MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY,

This opinion has been prepared in connection with the public defense of a dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in professional field 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.6 Law, Doctoral Programme: Commercial / Business Law, by Emil Kostadinov Lukaev – full-time PhD candidate at the Civil Law Section of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences.

The procedure has been initiated pursuant to Articles 3 and 4 of the Academic Staff Development Act in the Republic of Bulgaria, Articles 30, 31 and 32 of the Regulations for the Implementation of the Academic Staff Development Act, and the relevant provisions of the Rules on the Conditions and Procedure for Acquiring Scientific Degrees and Holding Academic Positions at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences.

I was appointed as a member of the Scientific Jury by Order No. RD 09-120/23.12.2025 of the Director of the Institute for the State and the Law – BAS.

The submitted documents comply with the statutory requirements.

The procedure has been duly observed.

I. CHARACTERISTICS OF THE SUBMITTED DISSERTATION

1. General Characteristics

1.2. The dissertation addresses a specific set of issues arising from the introduction of the Special Pledges Act in 1996 – a statute that significantly expanded the possibilities for proprietary security and thereby enhanced opportunities for successful lending. The Act is complex and raises numerous challenging issues. Among them stands out the possibility for a creditor whose claim is secured by a special pledge to initiate enforcement in the event of the debtor's default. It should be noted that under the current legal framework, this Act provides for the only instance of private enforcement – namely enforcement carried out by the pledgee himself[7]. Enforcement under the Civil Procedure Code is often described as "private", but in that context the term "private" (i.e., particular) is contrasted with "universal" (insolvency). Enforcement under the Civil Procedure Code is not considered private in nature, even where it is carried out by private enforcement agents, who are private individuals entrusted by law with the exercise of a public function.

Despite numerous amendments to the Special Pledges Act and abundant case law, it cannot be said that the issues have been clearly and consistently resolved. This makes the dissertation useful both for further theoretical clarification and for the development of practice.

1.2. The dissertation comprises 200 pages (excluding the table of contents, list of abbreviations and bibliography).

Its structure is typical of a monographic work: Introduction, four chapters and a Conclusion.

1.2.1. The Introduction (pp. 7-20) outlines the complexity and development of the topic, both legislatively and in judicial practice. It defines the object and subject of the research, its aims and objectives, and the methodology used.

---

[7] To the best of my knowledge, Ordinance No. 35/1997 provides for the possibility of enforcement carried out by banks, which is likewise private in nature. I am also aware that banks predominantly rely on the Special Pledges Act.
In addition, the statute on the basis of which the said Ordinance was issued (the Banks Act) has been repealed, and in my view this has resulted in the Ordinance losing its character as a normative legal act.

1.2.1 Chapter One is named: Historical Development of the Special Pledge. Legal Nature of the Pledge Right and the Secured Claim. Characteristics of the Special Pledge Agreement (pp. 23-90)

The first section provides a historical overview (Roman and Bulgarian law) and a comparative legal survey of regulation in certain contemporary legal systems. It also traces the main developments following the 2016 amendments.

The second section analyzes the legal nature of the pledge right and the characteristics of the secured claim, including a comparison between special and possessory pledges and between special pledges and financial collateral under the Financial Collateral Arrangements Act.

The third section examines the legal characteristics of the special pledge agreement, its formation, the parties' rights and obligations, the constitutive elements, opposability, and priority in cases of multiple pledges over the same asset.

1.2.3. Chapter Two - Exercise of the Pledge Right and Commencement of Enforcement under the Special Pledges Act. Enforcement against Different Types of Pledged Property (pp. 91-112).

This chapter examines the prerequisites for enforcement (maturity of the secured claim), active standing of the pledgee, registration of commencement of enforcement and its legal effects.

A substantial part analyzes enforcement against various types of pledged assets: movables, receivables, company shares, commercial enterprises, intellectual property rights, book-entry securities and units in collective investment schemes.

1.2.4. Chapter Three is named: Substantive Legal Guarantees – Comparison between the Pledgor and the Pledgee

The author begins the analysis with a legal characterization of the legal position of the pledgor (at least as indicated by the title of the section). This section examines the concept of due care (for the preservation of the pledged

property by the pledgor, with whom the property remains), as well as the announcement of the sale of the pledged property (if the pledgor proceeds to sell such property). The discussion then turns to the legal figure of the custodian, sale by a private enforcement agent, the manager of a commercial enterprise (where such enterprise is subject to enforcement), and finally – discharge of the debt. I find it difficult to establish a strong connection between the issues discussed (which are important in themselves) and solely the legal position of the pledgor. Nevertheless, the exposition as such is meaningful.

The following section examines the legal position of the pledgee. It first describes the required form of the pledgee's consents (one may observe an increasingly aggressive proliferation of various types of notarial certifications). This is followed by a part devoted to the registration of the special pledge against a subsequent acquirer. The particularly important issue of transactions involving disposition of the pledged property (before and after the commencement of enforcement) is also addressed[8].

Relatively brief is the part of the analysis dealing with the competition between enforcement proceedings under the Civil Procedure Code, the Tax and Social Security Procedure Code, and the Commerce Act in the event of opened insolvency proceedings.

The remainder of the section consecutively addresses issues relating to competition between pledge rights, registration of a subsequent pledge over the same property, and coercive measures.

The final section contains the author's reflections arising from the comparison between the legal position of the pledgor and that of the pledgee, including after the introduction of enhanced creditor protection by the 2016 reform.

1.2.5. The last Chapter (Four) is focused on the Procedural Remedies for the Protection of the Pledgor in Case of Unlawful Commencement of Enforcement (pp. 157-187)[9].

In fact, this chapter (as well as the preceding Chapter Three) examines the available remedies against unlawful commencement of enforcement.

---

[8] In this respect, I expressed a strongly negative position on the issue as early as during the work on the initial version of the Act. For reference, Article 217 of the Criminal Code provides for a criminal offence in cases of disposition of pledged property. After 2016, the regulation appears to have been somewhat improved.

[9] In fact, the issues examined concern not only unlawful "commencement of enforcement," but unlawful enforcement in general.

The author systematically analyzes the possibilities for challenging the secured claim or the pledge right; the possibility of suspending the registration and seeking protection under Article 536 of the Civil Procedure Code (stemming from the author's understanding that registration constitutes a non-contentious act); and the imposition of interim measures, with reference to extensive yet contradictory case law. The author also examines the contestation of the distribution of sums obtained from the sale of the property. Finally, the possibilities for subsequent compensatory damages are explored (in cases of alleged unlawful enforcement under the Special Pledges Act by the pledgee).

1.2.6. The dissertation concludes with a brief Conclusion (pp. 188-193).

The Conclusion summarizes the results of the scientific research and formulates proposals *de lege ferenda*, as well as suggestions for achieving positive outcomes through interpretative case law of the Supreme Court of Cassation.

II. Positive Aspects

2.1. As already noted, the complexity of the subject matter, the relatively recent amendments to the legislation, and the existence of contradictory case law make the choice of topic a successful one.

2.2. The execution is likewise successful. The exposition demonstrates a high degree of legal competence—not only in the specific field of commercial law, but also solid knowledge of general civil law and civil procedure.

2.3. Worthy of attention is the author's attempt to address a certain degree of balance between the legal positions of the pledgee and the pledgor (regardless of the objective necessity of such balance-the exposition itself acknowledges the existence of significant differences).

2.4. The scholarly apparatus is impressive: 37 textbooks and monographs, 49 articles in Bulgarian, and 10 foreign-language sources. Numerous Bulgarian judicial acts (individual judgments, interpretative decisions, etc.) have been used. A total of 229 footnotes have been provided, some of which contain substantive explanatory content.

2.5. The following may be identified as contributions of the dissertation:

2.5.1. Overall, the work constitutes a serious and useful comprehensive study of the subject matter. The author draws attention to the fact that even after the 2016 amendments, the legal framework remains imperfect, particularly with regard to the procedural remedies available to pledgors. I am left with the impression that a substantial part of the author's concern and personal position is focused precisely in this direction.

2.5.2. Practically the entirety of Chapter Three is devoted to examining the differences between the legal positions of the pledgee and the pledgor, the conclusion being that one party in the enforcement process enjoys a "dominant" position vis-à-vis the other. The author's idea is also reflected in item 5 of the description of the contributions in the dissertation abstract.

I consider the very formulation of this issue to be positive, as it is capable of provoking discussion (notwithstanding my own skepticism regarding the strengthening of protection for pledgors).

2.5.3. A contributory character (including by placing relevant issues on the agenda) may also be attributed to a number of the de lege ferenda proposals put forward in the dissertation.

Among the most significant are the proposed possibilities for suspension of enforcement, either when seeking security under Article 36 of the Special Pledges Act in connection with a potential future claim, or by requesting suspension of the proceedings under the Special Pledges Act within the meaning of Article 536(3) of the Civil Procedure Code. I reiterate that the contribution lies in the fact that the proposed legislative amendments (quite debatable in themselves) are capable of generating serious discussion on these issues, which is one of the principal aims of scholarly research.

2.5.4. The analysis concerning commencement of enforcement against different types of pledged property (p. 102 et seq.) is likewise of contributory

value, particularly given that in this area the legislative regulation is to a considerable extent unsatisfactory[10].

2.5.5. The dissertation also contains a number of proposals of a practical and applied nature, which are useful.

3. Certain recommendations may be made, particularly with a view to possible publication.

3.1. The author should carefully review the headings-at several points the heading does not fully correspond to the content of the respective section (e.g., paragraph one of Chapter One; especially item 5 of Chapter Four, etc.).

3.2. It would be useful to attach an index of the cited case law[11].

4. In the submitted professional biography, the doctoral candidate has listed only the works submitted for the present competition.

5. The attached academic record lists six publications, four of which are directly related to the topic of the dissertation. The author has also provided detailed summaries of the publications related to the topic.

6. There is no evidence of plagiarism.

---

[10] My position regarding the maximum safeguarding of debtors' rights is that excessive protection of debtors leads to widespread abuse and a high degree of inefficiency of enforcement proceedings under the Civil Procedure Code as a whole. In the present case, the possibility provided by the Special Pledges Act for the creditor to make use of a regime that overcomes these shortcomings of enforcement law represents precisely an attempt to remedy this serious deficiency.
I will allow myself to quote (from memory) something written by Prof. Zhivko Stalev in one of the earlier editions of his textbook on civil procedure: After 9 September, a new civil procedure law was adopted-to protect the working debtor against the exploiter-creditor. It is no secret that nowadays the exploiters are the large-scale debtors-see the bank failures and who benefited from them at the expense of the millions of ordinary creditors of those banks, many of whom lost the funds they had deposited.

In a future revision of the dissertation the author could also make use of the monograph by Desislava Kuzmanova (Ciela Publishing, 2024), *Enforcement of Monetary Claims against Shares and Stocks in Commercial Companies and against Commercial Enterprises*.

[11] It would be advisable, when presenting their works, for authors to number the titles of the cited publications. For readers (who are required to refer to them by number), it is otherwise necessary to count them manually, and accurate referencing is not always guaranteed.

7. CONCLUSION

From the foregoing, it may be concluded that the submitted dissertation meets the established criteria developed in the practice of applying the Academic Staff Development Act in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, as well as the specific requirements of the Rules on the Conditions and Procedure for Acquiring Scientific Degrees and Holding Academic Positions at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences.

The dissertation addresses a complex and practically significant subject matter and, as a whole, constitutes a contribution in itself. It demonstrates that Emil Kostadinov Lukaev possesses substantial theoretical knowledge in the field of commercial law (indeed, civil law as a whole), as well as in procedural law. His ability to identify problems and to conduct thorough scholarly and scholarly-practical analysis is evident.

This gives me grounds to provide a positive assessment of both the reviewed dissertation and the doctoral candidate, and to propose to the esteemed Scientific Jury that the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Commercial / Business Law," field of higher education code 3 "Social, Economic and Legal Sciences," professional field code 3.6 "Law," be awarded to Emil Kostadinov Lukaev, full-time PhD candidate at the Civil Law Section, Institute for the State and the Law – BAS.

04 February 2026

Prepared by:

Prof. Dr. Silvi Chernev